

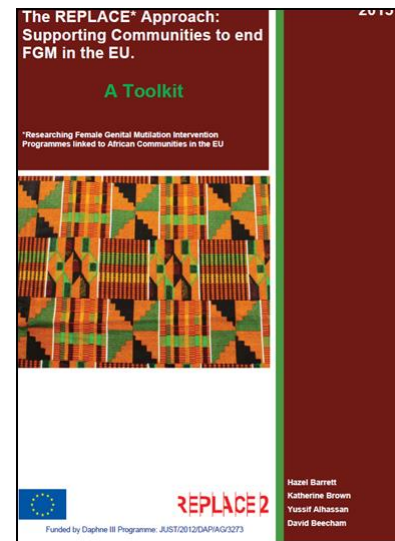

Tilslørte endringer – diskusjoner om kjønnslemlestelse blant norsk-somaliere

R. Elise B. Johansen (PhD. Medisinsk antropologi)

Begrunnelser

- 1. Behov for evaluering av tiltak**
 - Manglende kunnskap om effekt i diaspora
 - Intervensjons-studie best egnet
- 2. Design**
 - Intervensjonsstudie
 - **I: Kartlegging** av endringsvillighet
 - Holdninger, sosial normer og *handling*
 - II: Tiltak
 - III: Evaluering
- 3. Metode**
 - Kvalitativt med intervju og fokusgrupper
 - Inkluderer «community researchers» i alle faser av prosjektet
- 4. Teoretisk forståelse av endring**
 - Berørte av problem sitter på definisjon og løsning
 - Er teorien om sosial konvensjon en god teori i diaspora?

Gjennomføring og medarbeidere

- 6 forskningsassistenter

Tre kvinner og tre menn med somalisk bakgrunn (Amira, Naeema, Khadra, Abdirizak, Ibrahim Sheikh og Omar).

- **Bakgrunn:** bachelor og master
- **Opplæring:** Ca. 40 timer: Intervju-og Fokus-gruppe teknikk, etikk, kjønnslemlestelse, transkribering og analyse.
- **Gjennomføring:** Testing, justering og oversettelse av intervju-guide, rekruttering og data-innsamling, transkribering og oversettelse av intervjuer samt analyse/systematisering av funn.

Forskningsdeltakerne

Metode	Unge kvinner	Voksne kvinner	Unge menn	Voksne menn
Intervju	7 kvinner 16-20 år	9 kvinner 37-56 år	6 menn 17 - 28 år	5 menn 33-50 år
Fokus gruppe	To grupper, til sammen 12 kvinner, 16- 22 år	To grupper, til sammen 14 kvinner, 35 - 57 år	To grupper, til sammen 9 menn, 20 - 26 år	To grupper, til sammen 10 menn, 30 - 55 år
TOTAL	42 kvinner		30 menn	

- Tre informasjonsmøter med ca 15-30 deltakere. Delt på kjønn
- To valideringsseminarer med ca 15 deltakere. Delt på kjønn og alder

Hovedfunn = to tilsynelatende motsetninger

1) Stor motstand,

men lite engasjement

- a. Privatisering og usikkerhet
- b. Kjønsroller
- c. Posisjonen som migrant

1) Betraktes som utdøende,

men vesentlig kontinuitet

- a. Bred aksept av såkalt sunna-omskjæring
- b. Risiko ved hjemreise
- c. Ekteskapsforventninger
- d. Økt sosial kontroll som erstatning for kjønnslemlestelse
- e. Kjønslemlestelse som forberedelse til migrasjon

Sterk motstand, men bremser for engasjement

Privatisering og usikkerhet:

«Jenter som ikke er omskåret kan bli mobbet av kusiner og kvinnene i familien i Somalia. Men her i Norge så tror jeg ikke det, fordi det er tabubelagt tema. Ingen her snakker om det» (Ung kvinne)

Kjønnsroller:

«Det er nesten ingen sheiker som snakker om kvinners kjønnsorganer, enten han vil eller ikke. Det er sett på som skamfullt. Han burde be og faste og holde seg til sine ting. Han bør ikke bry seg om omskjæring. Heller ikke en chief fra Norge. Det er ikke hans sak» (voksen kvinne)

Migrantposisjon:

«Jasså, så du er blitt sivilisert nå. Bruker språk og ordene til hvite vantro» (voksen kvinne)

Ser praksisen som utdøende, samtidig som det er kontinuitet

«Vi er imot kjønnslemlestelse, men omskjæring er ikke så farlig»

“Sunna er ingen kutt eller sting. Man kan sy to sting, så det er veldig lite, nesten ingen kutt. Sunna er et lite inngrep, man opplever mindre smerte, det er bare to sting. Kvinnene vil ha mindre smerter under fødsel, sex og mensen». (voksen kvinne)

- Snitter og klipper noe, kanskje øverste laget
- Et lite snitt og syr igjen
- De skjærer bort det som har vokst opp. Hud som vokser ut.
- I teorien er det lettere, men i praksis ikke så stor forskjell fra den andre typen.
- Sunni er at de kutter deler av lepper og syr

Andre former for kontinuitet

Risiko ved hjemreise

«Bestemødre har rett til å omskjære en jente hvis de er på besøk. Og de går vanligvis for den faraoniske typen. Det er masse press i Somalia, men ikke i Norge. Men det kan bli nytt press når du reiser hjem, så de som reiser kan forandre mening og akseptere det» (ung jente)

Ekteskap

«Hvordan skulle vi kunne gifte oss med en som ikke er somalier, når vi ikke en gang kan gifte oss utenfor klanen»

«Hvis en jente har omskjæring, er det lettere å bo med en somalisk mann som forstår hva hun sliter med»

Konsekvenser av funn

Teori om sosial konvensjon må tilpasses diaspora

- Ikke nødvendigvis domino-effekt endring, taushet og privatisering bremser
- Ikke bare konvensjonen som bremser, men den kulturelle menig, spesielt forestillinger om kvinner seksualitet
- Behov for å utvide og nyansere sosial gruppe i diaspora.
 - Hvem er bygda og «partnerbygda» i Norge?
 - Somaliere i lokalsamfunnet, i Norge, i hjemlandet, i andre land?
 - Muslimer i lokalsamfunnet, Norge, internasjonalt?
 - Lokalsamfunnet, med nordmenn og/eller andre innvandrere?

Hovedfokus for intervensjon

- **Bryte tausheten og privatiseringen** gjennom å gjennomføre dialog og opplæring i trygge grupper (etnisitet, kjønn og alder)
- **Bringe seksualitet og seksualmoral sterkere inn diskusjonen**, ettersom dette er en underliggende verdi som bremser endring. Herunder er det nødvendig å utfordre den brede aksepten av «sunna», bl.a. med anatomisk kunnskap og kunnskap om inngrepets omfang.
- **Styrke mot og vilje til engasjement**, både for å stå imot press og til å prøve å påvirke på tvers av landegrenser, spesielt for jenter som skal til Norge. Dette er også viktig for å motvirke den sterke usikkerheten til unge jenter.
- **Økt kunnskap og refleksjon**, spesielt hos unge menn.